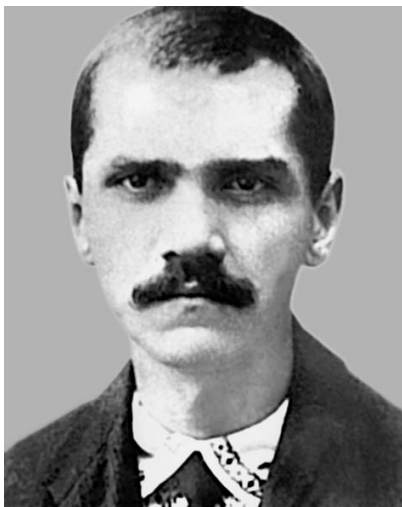

БАРАНОВИЧ Олексій Іванович (10(22). 06. 1892, м. Старокостянтинів Волин. губ., нині Хмельн. обл. — 03. 05. 1961, Москва) — історик, педагог, громадський діяч. Доктор історичних наук (1951). З родини священика. Закін. Житомир. гімназію та істор. відділ. істор.-філол. факультету Петрогр. університету (1916). До 1920 викладав історію в чол. та жін. гімназіях рідного міста; 1918 — працівник архів. відділу Гол. упр. у справах мистецтв та нац. культури; 1920–21 — завідувач відділу повітнаросвіти (Старокостянтинів); 1920–23 — зав. труд. школи й одночасно (від 1921) — зав. пед. курсів. Від 1923 — постій. позаштат. співроб. Комісії для складання істор.-геогр. словника укр. землі ВУАН; одночасно — викладач райпартшколи (1923–24), учитель культурознавства труд. школи № 102; у 1924–26 — асп. каф. історії України ВУАН, одночасно кер. семінарів з укр. історії в Київ. інституті нар. господарства (1925–26), викл. історії господарства та культури України (від 1926). 1923–26 прочитав 6 доповідей на істор. та істор.-екон. секціях УАН та 2 на кафедрі. 24 жовтня 1926 захистив наук. працю «Нариси магнатського господарства на півдні Волині у 18 ст.», 1927 — науковий співробітник каф. У 1927–30 працював над темою «Магнатська верства та її господарство на Волині в 17–18 ст.». 1930–33 прочитав у ВУАН 5 доповідей, був актив. дописувачем г. «За радянську академію» (1930–32). Від 1934 працював у ВНЗах і н.-д. установах Москви, не полишаючи укр. тематики. Плідним періодом наук. діяльності Б. була праця в Інституті історії АН СРСР (від 1951). Досліджував соц.-екон. історію України, а також Білорусі, Польщі й Литви 14–18 ст. Спростував хибні твердження про т. зв. «запустіння» України в середні віки, про начебто прогресивну місію польс.

колонізації укр. земель та ін. Матеріали про життя та діяльність Б. зберігаються в музеї м. Старокостянтинів, в Інституті рукописів НБУВ НАНУ і в ЦДАВО України.

Основні праці

З історії заселення Південної Волині // Зап. Істор.-філол. відділу УАН. К., 1925. Кн. 6; З проблем марксістської теорії пізнання // ЖР. 1925. № 9; Нариси магнатського господарства на півдні Волині у 18 ст. // Студії з історії України. К., 1926. Т. 1; 1930. Т. 3; «Пан Тадеуш» Міцкевича як історичний документ // Україна. К., 1928. Кн. 4(29); Панське господарство в Ключі Володарським за часів Коліївщини // Ювіл. зб. на пошану академік М. С. Грушевського. Т. 1. К., 1928; Панське місто за часів Польської держави. Старий Костянтинів // Зап. Істор.-філол. відділу УАН. 1928. Кн. 17; Залюднення Волинського воєводства в першій половині 17 ст. К., 1930; Залюднення України перед Хмельниччиною. К., 1931; Історія на службі колоніальної політики Польщі // Зап. Істор.-археогр. інституту. К., 1934; Упадок города Речи Посполитой: Староконстантинов в 18 в. // Вопр. истории. 1947. № 8; Население предстепной Украины в 16 в. // Истор. зап. Москва, 1950; Новый город западной Украины 16 в.: Фольварки Вишневецкого ключа во второй половине 18 в. // Академику Б. Д. Грекову ко дню 70-летия. Москва, 1952; Магнатское хозяйство на юге Волыни в 18 в. Москва, 1955; К изучению магнатских архивов Украины // Пробл. источниковедения. Москва, 1956. Т. 5; Украина накануне освободительной войны середины 17 в.: Социально-экономические предпосылки войны. Москва, 1959; К вопросу о запустении и заселении украинских земель в 16 – нач. 17 вв. // Вопр. соц.-екон. истории и источниковедения периода феодализма в России. Москва, 1961.

Рекомендована література

1. Баранович О. І.: Некролог // УІЖ. 1961. № 5;
2. А. І. Баранович: Некролог // ВІст. 1961. № 8;
3. Полонська-Василенко Н. Історична наука в Україні за совєтської доби та доля істориків // Зб. на пошану укр. учених, знищ. большевиц. Москвою. Т. 1. Париж; Чикаго, 1962;
4. 1969;
5. [Особова справа О. І. Барановича] / Публ. С. І. Білоконя // УІЖ. 1996. № 5;
6. Ворончук І. Баранович О. І. // Укр. архівісти: Бібліогр. довід. К., 1999. Вип. 1.

Г. П. Герасимова

Бібліографічний опис:

Баранович Олексій Іванович / Г. П. Герасимова // Енциклопедія Сучасної України [Електронний ресурс] / Редкол.: І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк [та ін.] ; НАН України, НТШ. — К. : Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2003. — Режим доступу: <https://esu.com.ua/article-40432>

2001-2025 © Ця енциклопедична стаття захищена авторським правом згідно з чинним законодавством України ([докладніше](#)).